

INFORMATIVNI ČLANAK TWINNING PROJEKTA EU / UKRATKO O PROPISIMA U EU

POLITIKA EUROPSKE UNIJE U PODRUČJU ZDRAVSTVA

➤ KOJI SU OSNOVNI CILJEVI I NAČELA EU U OBLASTI ZDRAVSTVA?

Zdravstveni sustavi Europske unije su središnji dio visoke razine socijalne skrbi u Europi koji pridonose društvenoj koheziji i društvenoj pravdi, kao i održivom razvoju. EU ne definira zdravstvenu politiku niti zdravstvene sustave zemalja članica. Ona dopunjuje nacionalne zdravstvene politike kroz izradu zakona i standarda za zdravstvene proizvode koji važe u cijeloj EU te kroz dodjelu sredstava za zdravstvene projekte diljem EU radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva, udruživanja resursa i prevazilaženja zajedničkih izazova.

Ciljevi politike i aktivnosti EU u oblasti javnog zdravlja su:

- zaštita građana Europske unije od ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju,
- pružanje potpore djelotvornim, pristupačnim i otpornim zdravstvenim sustavima,
- poboljšanje pristupa boljoj i sigurnijoj zdravstvenoj skrbi za građane EU,
- promicanje zdravlja, prevencija bolesti i razvoj poticajnih okružja koja podržavaju zdrave načine života.

Europska zdravstvena politika počiva na sljedećim načelima: kvaliteta, sigurnost, skrb koja se temelji na dokazima i etici, uključenost pacijenata, zaštita, privatnost i povjerljivost.

➤ KOJI SU KLJUČNI STRATEŠKI DOKUMENTI KOJI UREĐUJU ZDRAVSTVENU POLITIKU EU?

Zaključcima Vijeća o zajedničkim vrijednostima i načelima u zdravstvenim sustavima EU (2006/C 146/01) definira se niz načela koja su neophodna za dobivanje povjerenja pacijenata u prekograničnu zdravstvenu skrb, za postizanje mobilnosti pacijenata, kao i za ostvarivanje visoke razine zdravstvene skrbi.

Europska zdravstvena strategija (2014/C 217/02) poziva zemlje članice i Europsku komisiju da poduzmu određene mjere u vezi s posljedicama ekonomskih kriza na zdravstvene sustave te daje niz praktičnih, neobveznih preporuka.

Uredba (EU) br. 282/2014 je zakonska osnova za aktualni **Treći zdravstveni program**. Zdravstveni program raspolaže budžetom od 449,4 milijuna eura, obuhvaća 23 prioriteta područja i namijenjen je ostvarivanju posebnih ciljeva:

- promicanje zdravlja, prevencija bolesti i poticanje zdravog načina života, uzimajući u obzir načelo „zdravlje u svim politikama”;
- zaštita građana EU od ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju;
- doprinos inovativnim, učinkovitim i održivim zdravstvenim sustavima;
- lakši pristup boljoj i sigurnijoj zdravstvenoj skrbi za građane EU.

Projekat provodi konzorcij koji čine
Narodna skupština Mađarske, Parlament Austrije i Hrvatski sabor

U svibnju 2020. godine, Komisija je predstavila novi zdravstveni program za razdoblje 2021-2027 (br. 282/2014). Program „EU za zdravlje“ uzima u obzir iskustva stečena u okviru krize uzrokovane bolešću COVID-19, a cilj mu je osigurati da su zdravstveni sustavi dovoljno otporni za suočavanje s budućim prijetnjama zdravlju.

Ovaj program će dati značajan doprinos oporavku nakon pandemije uzrokovane bolešću COVID-19, i to:

- zaštitom ljudi od ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju;
- osiguravanjem dostupnosti i cjenovne pristupačnosti lijekova, medicinskih proizvoda i drugih proizvoda potrebnih tijekom krize te pružanjem potpore inovacijama;
- jačanjem zdravstvenih sustava i radne snage u zdravstvu, između ostalog ulaganjem u javno zdravlje, primjerice putem programâ za promicanje zdravlja i sprečavanje bolesti.

➤ KOJE SU KLJUČNE INSTITUCIJE U EU U OBLASTI ZDRAVSTVA?

Izvršna agencija za potrošače, zdravlje, poljoprivredu i hranu je izvršna agencija koju je utemeljila Europska komisija kako bi u njeno ime vodila četiri programa EU, uključujući i zdravstveni program.

Misija je **Europskog centra za prevenciju i kontrolu bolesti** utvrditi, procijeniti i širiti informacije o trenutačnim i nadolazećim prijetnjama zdravlju ljudi uzrokovanim zaraznim bolestima. Centar djeluje u suradnji s nacionalnim tijelima za zaštitu zdravlja u cilju jačanja i razvoja sustava praćenja bolesti i sustava ranog upozorenja za cijeli kontinent.

Zadaci **Europske agencije za lijekove** su olakšavanje razvoja i pristupa lijekovima, evaluacija zahtjeva za odobrenje za stavljanje lijekova u promet, praćenje sigurnosti lijekova tijekom njihovog cjelokupnog životnog ciklusa i pružanje informacija zdravstvenim radnicima i pacijentima.

➤ ŠTO PORAZUMIJEVA POJAM PRAVNA STEČEVINA U OBLASTI ZDRAVSTVA?

Podjela nadležnosti u oblasti zdravstva jasno je propisana člankom 168 Ugovora o funkcioniranju Europske unije. EU je na osnovu tih odredaba uspostavila zakonski okvir i usvojila poticajne mjere čiji je cilj zaštita i poboljšanje zdravlja ljudi, a koje uključuju sljedeće oblasti:

Prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi

Direktivom 2011/24/EU o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi utvrđuju se uvjeti pod kojima pacijent može otputovati na liječenje u drugu državu članicu EU i dobiti nadoknadu troškova. Obuhvaćeni su troškovi zdravstvene skrbi, izdavanje recepata za lijekove i medicinske proizvode i njihova kupovina.

Medicinski proizvodi

Zakonski okvir EU za medicinske proizvode jamči visoke standarde kvalitete i sigurnosti. Promiče i funkcioniranje unutarnjeg tržišta primjenom mjera koje potiču inoviranje i konkurenciju u Europi. Temelji se na načelu da se medicinski proizvodi mogu plasirati na tržište samo uz odobrenje koje izdaju nadležna tijela. Europska agencija za lijekove nadležna je za koordiniranje centraliziranog postupka za izdavanje odobrenja.

Borba protiv ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju

Okvir EU za zdravstvenu sigurnost podrazumijeva skup mjera praćenja, ranog upozoravanja i suzbijanja u cilju borbe protiv ozbiljnih prekograničnih prijetnji i osiguranja visoke razine zaštite zdravlja u EU. Nedavno izbijanje pandemije koronavirusa odličan je primjer takvih prijetnji. Ključni dokument u ovoj oblasti je **Odluka o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju** (1082/2013/EU).

Duhan

Kako bi zaštitile zdravlje građana od štetnih posljedica pušenja, Europska unija i nacionalne vlade poduzele su različite mjere nadzora nad duhanom u obliku zakonodavstva, preporuka, posebice u sljedećim oblastima:

► Regulacija duhanskih proizvoda

Direktivom o duhanskim proizvodima (2014/40/EU) utvrđuju se odredbe kojima se uređuje proizvodnja, predstavljanje i prodaja duhanskih i srodnih proizvoda (npr. pakiranje, označivanje, sastojci).

► Ograničenje oglašavanja duhanskih proizvoda

Direktivom o oglašavanju duhana (2003/33/EZ) uvedena je zabrana oglašavanja duhana u tiskanim medijima, na radiju i Internetu. Direktivom 2014/40/EU ova pravila EU prenesena su i na električne cigarete.

► Zaštita građana EU od pasivnog pušenja: cilj Preporuke Vijeća o okruženjima bez duhanskog dima (2009/C 296/02) je zaštita građana od duhanskog dima iz okoliša, čime se općenito poboljšava javno zdravlje.

► Porezne mjere: Direktivom o strukturi i stopama trošarina koje se primjenjuju na prerađeni duhan (2011/64/EU) uvode se visoki porezi na duhanske proizvode koji su izuzetno djelotvorni u smanjenju uporabe duhana, naročito među mlađom populacijom.

Organi, krv, tkiva i ćelije

Zakonski okvir EU u ovoj oblasti postavlja visoke standarde kvalitete i sigurnosti za cijeli niz aktivnosti povezanih s tvarima ljudskog podrijetla (krv, tkiva, ćelije i organi).

- U Direktivi 2004/23/EC navode se standardi kvalitete i sigurnosti za transplantiranje ljudskog tkiva.
- U Direktivi 2010/53/EU navode se pravila za osiguranje standarda kvalitete i sigurnosti za transplantiranje organa.
- U Direktivi 2002/98/EC definirani su standardi kvalitete i sigurnosti za transfuziju krvi.

► IZBIJANJE PANDEMIJE UZROKOVANE BOLEŠĆU COVID-19

Europska komisija na svim poljima radi na suzbijanju širenja koronavirusa. Poduzela je niz mjera usmjerenih na pružanje potpore nacionalnim zdravstvenim sustavima, zaštitu i spašavanje života te suzbijanje društveno-gospodarskih utjecaja pandemije.

- **Gospodarske mjere:** Kako bi se pokrenuo oporavak Europe, zaštitili životi, prihodi građana i njihova radna mjesta, Europska komisija predlaže veliki plan oporavka u vrijednosti od 2400 milijardi eura.
- **Potpora istraživanju u području liječenja, dijagnostike i cjepiva:** Komisija je mobilizirala 474 milijuna eura za razvoj cjepiva, novih postupaka liječenja, dijagnostičkih testova i zdravstvenih sustava.
- **Javno zdravlje:** Komisija pruža izravnu potporu zdravstvenim sustavima zemalja članica EU (3 milijarde eura), medicinske smjernice za zemlje članice te odgovarajuću opskrbu osobnom zaštitnom opremom.
- **Granice i mobilnost:** Komisija je poduzela mjere u oblasti mobilnosti koje se odnose na pružanje smjernica za transport i putovanja te je dala odgovore na pitanja vezana za Schengen.
- **Komisija se bori protiv dezinformacija povezanih s koronavirusom.**

Odgovor EU na pandemiju koronavirusa u zemljama Zapadnog Balkana

EU je mobilizirala paket od preko 410 milijuna eura preraspoređenih sredstava bilateralne financijske pomoći za potporu zemljama Zapadnog Balkana u tijeku krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19 te je proširenjem zelenih traka na zemlje regije osigurala nesmetan protok osnovne robe. **Komisija je za Bosnu i Hercegovinu osigurala sljedeće:**

- 7 milijuna eura žurne pomoći za zdravstveni sektor,
- 73,5 milijuna eura kratkoročne i srednjoročne pomoći za pružanje potpore društveno-gospodarskom oporavku,
- pokrenute su digitalne kampanje: '#StayHome' (#Ostanidoma) i 'Heroes of the Day' (Heroji dana), kao i kampanja za suzbijanje dezinformacija o koronavirusu.

► KOJI SU OSNOVNI IZAZOVI ZA BOSNU I HERCEGOVINU?

Zaključci Mišljenja Europske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU

Komisija je 29. svibnja 2019. godine usvojila Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU i prateće Analitičko izvješće. Kako je navedeno u poglavlju 28 koje se odnosi na zaštitu potrošača i zdravlja, Bosna i Hercegovina je u ranoj fazi pripremljenosti u oblasti javnog zdravlja. BiH treba uložiti dodatne napore da uspostavi djelotvoran sustav koordinacije i suradnje između različitih razina vlasti i dalje uskladi svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU.

U narednoj godini, BiH posebno treba:

- usvojiti propise na svim razinama koji zabranjuju pušenje na javnim mjestima u skladu s pravnom stečevinom i ratificirati protokol za uklanjanje nezakonite trgovine duhanom i početi provoditi obje mjere;
- provesti procjenu o stanju zaraznih bolesti i uspostaviti sustav nadzora u oblasti tvari ljudskog podrijetla s ciljem osiguranja efikasne koordinacije u cijeloj zemlji.

Akcijski plan za provedbu prioriteta iz Mišljenja Europske komisije i Analitičkog izvješća

Ovaj dokument je razradila Direkcija za europske integracije Vijeća ministara BiH. Sadrži popis dokumenata koje trebaju usvojiti i mjera koje trebaju poduzeti nadležne državne, entitetske i kantonalne institucije u cilju provedbe prioriteta koje je postavila Europska komisija.

► ULOGA PARLAMENTA U RJEŠAVANJU PITANJA U OBLASTI ZDRAVSTVA

Zakonodavna funkcija:

- razmatranje i usvajanje zakona u oblasti zdravstva,
- harmonizacija zakonodavstva BiH s pravnom stečevinom EU – provjera usklađenosti nacrtu zakona i podnesenih amandmana,

Funkcija nadzora:

- političko praćenje aktivnosti vlada u tijeku procesa integracija i pregovora,
- redovita kontrola ispunjenja prioriteta iz Mišljenja Europske komisije i Analitičkog izvješća i zadataka utvrđenih u Akcijskom planu.

Informativna funkcija:

- promicanje otvorenosti i transparentnosti zakonodavnog postupka,
- redovito pružanje informacija široj javnosti o procesu pristupanja EU i s tim povezanim zadacima parlamenata,
- pružanje informacija u vezi s nacrtima zakona u oblasti zdravstva,
- organiziranje događaja, kao što su seminari, javna saslušanja i okrugli stolovi o najvažnijim izazovima u oblasti zdravstva na kojima sudjeluju stručnjaci, članovi akademske zajednice, predstavnici organizacija civilnog društva, itd.

Međunarodna i međuparlamentarna suradnja:

- suradnja s institucijama EU, nacionalnim parlamentima zemalja članica EU i parlamentima zemalja Zapadnog Balkana,
- informiranje međunarodnih partnera o postignutom napretku i izazovima za BiH.

Administrativno osoblje parlamenata odgovorno je za pružanje neophodnog stručnog znanja i organizacijske potpore članovima parlamenata kako bi mogli donositi neophodne odluke i zastupati interese građana.

ŽELITE LI SAZNATI VIŠE?

Europska unija, zdravstvo: https://europa.eu/european-union/topics/health_en
Europska komisija, Politike javnog zdravlja: https://ec.europa.eu/info/policies/public-health_en
Sažetak zakonodavstva EU u oblasti zdravstva:
https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=en
Zaključci Vijeća o zajedničkim vrijednostima i principima u zdravstvenim sustavima EU (2006/C 146/01):
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2006.146.01.0001.01.ENG&toc=OJ.C:2006.146:TOC
Zaključci Vijeća o gospodarskim krizama i zdravstvenoj skrbi (2014/C 217/02):
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=celex:52014XG0710\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=celex:52014XG0710(01))
Uredba (EU) 282/2014 o Trećem zdravstvenom programu: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.086.01.0001.01.ENG
Prijedlog Komisije za pokretanje programa „EU za zdravlje“:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0405>
Analitičko izvješće Europske komisije:
<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>
Akcijski plan za provedbu prioriteta iz Mišljenja Europske komisije i Analitičkog izvješća:
<http://www.dei.gov.ba/dei/dokumenti/prosirenje/default.aspx?id=22458&langTag=bs-BA>
Odgovor EU na pandemiju koronavirusa u zemljama Zapadnog Balkana:
https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/eu-response-to-the-coronavirus-pandemic_en